

PRÁVNÁ INFORMATIKA

PRÁVNICKÁ FAKULTA

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

2015/2016

SYLABY SEMINÁROV

1. Úvod do právnej informatiky, základné pojmy
2. Charakteristika a štruktúra právnych informačných systémov z hľadiska právneho poriadku Slovenskej republiky
3. Zbierka zákonov Slovenskej republiky
4. Štruktúra právnej normy a jej význam v právnych informačných systémoch
5. ASPI - praktická aplikácia
6. JASPI - praktická aplikácia
7. EUR-LEX - praktická aplikácia
8. Písomná skúška

ÚVOD DO PRÁVNEJ INFORMATIKY

- Právna informatika ako veda
- Vznik a vývoj právnej informatiky
- Informácia
 - Vymedzenie pojmu
 - Druhy informácií
 - Právne informácie a ich členenie

PRÁVNÁ INFORMATIKA AKO VEDA

- Veda, ktorá sa zaoberá
 - definovaním právnej informácie, tak aby sme ju mohli vyňať zo všeobecného pojmu informácia,
 - štruktúrou právnej informácie
 - vlastnosťami právnej informácie
 - delením právnej informácie
 - praktickým využitím právnej informácie
- Vystupuje na vedeckej i aplikovanej úrovni
- Zameriava sa na otázky budovanie PIS

PREDMET PRÁVNEJ INFORMATIKY

- Zaoberá sa:
 - jazykovou a formálnou štruktúrou právnych informácií,
 - analýzou právnych dokumentov,
 - spôsobmi tvorby právnych dokumentov,
 - spôsobmi a metódami zberu, spracovávania, uchovávania, vyhľadávania a distribúcie informácií

PRÁVNÁ INFORMATIKA

Využíva poznatky z iných odvetví, ktoré sú spojené s právom a právnou vedou ako nositeľ a obsahu informácie

Predovšetkým:

- Teórie práva
- Kybernetiky - Informatiky – (využitie informačných technológií a programovanie)
- Matematiky
- Logiky
- Štatistiky
- Sociológie - komunikácie

PRÁVNÁ INFORMATIKA

Negatívne vymedzenie:

- nezaoberá sa oohybom informácií v rámci komunikačných kanálov, ktoré slúžia na ich prenos

Zameriava sa na budovanie ASPI –

automatizovaných systémov právnych informácií

BUDOVANIE ASPI

- Rieši z technického (technické prostriedky) a technologického (technologické riešenia a postupy)
- Spôsoby a metódy
 - zberu
 - spracúvania
 - uchovávanía – systematické ukladanie PI
 - vyhľadávania
 - distribúcie pri použití právnych informácií

VZNIK A VÝVOJ PRÁVNEJ INFORMATIKY

- **Začiatky** – druhá polovica 50. rokov až prelom 50. a 60. rokov v Západnej Európe a USA
- **SR** – základy položil akademik V. Knapp s dielom „O možnosti použití kybernetických metod v práve“ z roku 1971
- **V 70. rokoch** – vznik právnych informačných systémov – ASPI od roku 1971 na Slovensku
- **V 80. rokoch** – CS LEGSYS a PALLAS (celoštátny systém právnych informácií) – spoločne slovenskí a českí teoretici v rámci Ústavu štátu a práva ČSSR

PRVÉ PROJEKTY

- „**Výživné**“ – prvý expertný systém
 - Mal poskytnúť podpornú informačnú základňu pre súdne rozhodovanie o výške výživného
- **ASPI** – automatizovaný systém právnych informácií

INFORMÁCIA

- Latinsky: Informatio — predstava, poučenie, výklad, obrys,

Všeobecne:

- Každý znakový prejav, ktorý má zmysel pre odosielateľa aj príjemcu
- Prostriedok spoločenského styku — oznamovanie medzi akýmkoľvek hmotnými objektmi (napr. informácia medzi počítačmi)

Sociologický význam:

- skúmanie obsahu, zmyslu, užitočnosti => hodnoty informácie

ČLENENIE INFORMÁCIÍ

- Spoločenské informácie
 - vytvorené činnosťou ľudí v procese vývoja spoločnosti
 - vyjadrujú sa prostredníctvom znakov (znakových systémov)
- Odborné informácie
 - užší pojem ako spoločenské informácie
 - dotýkajú sa akejkoľvek spoločenskej činnosti, t.j. vedy a výskumu, exaktné a humanitné odbory

PRÁVNE INFORMÁCIE

- druh odborných informácií
- Susko ich definuje:
**„súhrn informácií o práve a o všetkých procesoch a
javoch spojených s právom“**

DELENIE PRÁVNÝCH INFORMÁCIÍ

(podľa charakteru prameňov)

Oficiálne PI

- Informácie o práve a zákonodárstve
- Oficiálny charakter ich zdrojov (napr. Z.z.)

Neoficiálne PI

- Právna veda
- Právna literatúra (monografie, zborníky, štúdie, články atď.)

OFICIÁLNE PRÁVNE INFORMÁCIE

- Akty štátnych orgánov – normatívne právne akty štátnych orgánov (všetky stupne ŠO)
- Informácie o výsledkoch aplikácie práva štátnymi orgánmi a spoločenskými organizáciami – individuálne právne akty (rozhodnutia súdov)
- Oficiálne dokumenty, ktoré nemajú normatívny charakter: (pozvanie prezidenta na medzinárodnú návštevu)

NEOFICIÁLNE PRÁVNE INFORMÁCIE

- Informácie nachádzajúce sa v právnickej literatúre
- Informácie o práve z neoficiálnych zdrojov
 - od občanov,
 - firiem,
 - spoločenských organizácií,
 - ústavov a vzdelávacích inštitúcií

Osobitosť právnych dokumentov

- Všeobecnosť právnych predpisov
 - všeobecnosť právnych noriem
- Apriórnosť právnych predpisov
 - prijaté na úpravu vzťahov, ktoré vzniknú v budúcnosti
 - pri tvorbe PP sa predpokladá s jeho dlhou existenciou
- Dôsledná redakcia právnych predpisov
 - cieľom legislatívy je výrazová presnosť a jednoznačnosť vo vyjadrení právnej skutočnosti
- Ustálenosť základnej štruktúry
- Odborná reč – logické vzťahy medzi jednotlivými časťami obsahu – stupňovitá kompozícia
- Vplyv na právny jazyk

PRÁVNE TERMÍNY

(podľa Štefana Lubyho)

- Náležitosti právnych termínov :
 - jednoznačné
 - presné
 - ustálené
 - jednoduché
 - dôstojné
 - ľudové

JEDNOZNAČNOSŤ

- Požiadavka ohraničenosti termínu vyjadreného určitým pojmom vo vzťahu k ostatným termínom (širším aj užším pojmom)

§ 119 OZ

- (1) *Veci sú hnutel'né alebo nehnutel'né.*
- (2) *Nehnutel'nosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom.*

PRESNOŠŤ

- Požiadavka právneho termínu na obsahovú a rozsahovú presnosť pojmu
- Požiadavka o čo najužšie vymedzenie rozsahu
 - Právna terminológia si vyžaduje presne rozlišovanie pojmov
- § 121 OZ
- *(1) Príslušenstvom veci sú veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvale užívali.*
- *(2) Príslušenstvom bytu sú vedľajšie miestnosti a priestory určené na to, aby sa s bytom užívali.*
- *(3) Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.*

USTÁLENOSŤ

- Nemennosť termínu – dlhodobým užívaním sa termín a jeho obsah stane ustáleným
- § 7 OZ
- *(1) Spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé.*

JEDNODUCHOSŤ

- Požiadavka na zrozumiteľnosť právnického štýlu – pojmy musia byť jednoduché, aby boli zrozumiteľné
- Používame:

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov

a nepoužívame : *vlastníctvo manželov bez existencie spoluvlastníckych podielov*

DÔSTOJNOSŤ

- Právna terminológia nepoužíva slová citovo zafarbené ani slová emocionálnej povahy
- Nepoužíva slová ako vášeň, ale napr.
- § 36 TZ
- *Polahčujúcou okolnosťou je to, že páchatel'*
- *a) spáchal trestný čin v ospravedlniteľnom silnom citovom rozrušení,*

L'UDOVOSŤ

- Uplatňovala sa v 50. rokoch minulého storočia
- Požiadavka, že právny jazyk mal byť prístupný širokému okruhu obyvateľstva

EXKLUZÍVNÝ ŠTÝL

- Je možné používať v odborných prácach
- „pátos odborného jazyka“
- Nepoužíva sa v právnych predpisoch

POUŽÍVATELIA PRÁVNÝCH INFORMÁCIÍ

- Je ten, kto právne informácie:
 - prijíma
 - spracováva
 - uchováva
 - využíva
 - pre uspokojenie svojich informačných potrieb
- 28. September 2003 – I. celosvetový deň informácií

KATEGÓRIA POUŽÍVATEĽOV PRÁVNÝCH INFORMÁCIÍ

1. Pracovníci v oblasti právnej teórie

- vedeckovýskumní a pedagogický pracovníci

2. Pracovníci v právnej praxi

- pracovníci na úradoch
- pracovníci legislatívnych odborov
- justičný právnici (sudcovia, prokurátori, notári a advokáti)
- študenti

3. Bežní občania?

PRÁVNE DOKUMENTY V PRÁVNEJ PRAXI

- právne normy
- súdne rozhodnutia
- právnická literatúra
- Iné právne dokument
 - registre
 - vestníky
 - štatistické prehľady atď.
- medzinárodné dokumenty
- právne akty EU

ZÁKLADNÝ INFORMATICKÝ PROBLÉM

- veľké množstvo informácií
- neprehľadnosť
- informácia nie je úplná z hľadiska relevancie k riešenému právnemu problému
- rozhodovanie v podmienkach informačnej neúplnosti a neurčitosti

ČO POTREBUJEME PRI RIEŠENÍ PRÁVNEHO PROBLÉMU?

- Potrebujeme tri základné typy informácií
 - informácie o platnej právnej úprave
 - informácia o interpretácii právnych noriem
 - informácie o skutkovom stave riešeného právneho problému
- Právna informatika rieši prvé dva typy

PRVÝ INFORMAČNÝ PROBLÉM

- Pri riešení problému nikdy nevieme, či pracujeme so všetkými informáciami
- právna informatika rieši:
 - poskytnutie najúplnejšej informácie
 - s najnižšia možná miera nadbytočných informačných zdrojov

Pri riešení musíme najprv zistiť otázku platnosti právnych predpisov – ktoré normy sú a ktoré nie sú platné

DRUHÝ INFORMAČNÝ PROBLÉM

- Informácia o interpretácii noriem
- rôznorodé pramene interpretácie (prevláda subjektívny výklad)
- judikatúra – ustaluje interpretáciu

ČO JE PREDMETOM INTERPRETÁCIE ?

- platnosť právneho predpisu alebo jednotlivých ustanovení (derogačná klauzula „v znení“)
- aplikovateľnosť právneho predpisu alebo ustanovenia
 - spory medzi právnymi predpismi
 - podľa pravidla právnej sily predpisov
 - podľa pravidla lex generális kotnra lex specialis
 - podľa pravidla lex posterior derogat priori

ZÁKLADNÉ INFORMAČNÉ ZDROJE O INTERPRETÁCIÍ PRÁVA:

- súdne rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí
- dôvodové správy k najdôležitejším zákonom
- kvázi-oficiálne výklady
 - autentický výklad autorom právneho predpisu (usmernenia úradov k ich normatívnym právnym aktom)
- teoretická právnická literatúra
- komentáre k zákonom